

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV
Apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea
unui comitet de redacție.

Atelierele tipografiei „Astra” Tf 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 2.

STEAG RIDICAT LA,
1838

GILBARIȚIU ȘI SFINȚIT DE LUPTELE PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATAȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU MUREȘENII

REDAȚIA

B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12
Abonamentul anual lei 200. Autorități și Societăți lei 300.
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 29

1 Mai 1941

Anul 104

Coada de topor

de V. Branisce

Un ziar de afirmare românească de peste hotare, publică la 5 Aprilie un articol intitulat „Toporul și pădurea”.

În termeni reținuți — așa cum o permit împrejurările — care nu sunt ca cele dela noi sau din altă parte, se susțin interesele întreprinderilor grănicerești, amenințate astăzi cu desființarea de cei care au interesul s'o facă și, pe semne, și de acțiunea unor cozi de topor.

Este vorba de pădurile grănicerești, organizate sub formă de cooperativă, întreprindere ce asigură existența la 10.00 oameni și a căror tantieme vârsate comunelor proprietare, le dă acestora o posibilitate de traiu.

Câtă amărăciune se ascunde în dosul acestor rânduri! Ce lupte se dau acolo pentru păstrarea patrimoniului național amenințat în fiecare clipă.

Noi nu trebuie să uităm durerile alor noștri, pentru că ei îndură astăzi și din vina noastră.

Un ardelean a fost trimis la Turnu-Severin să trateze, raporturile de integrare a statelor noastre în noua ordine a lumii.

Iar noi am văzut și am tăcut.

Același ardelean, socotindu-se exponentul Ardealului, cinste pe care singur și-o însușise, a fost nelipsit și la consumarea actului dela Viena.

Ba, ce este mai mult, vocea aceleiași persoane, străbătând căile văduhului, ne-a asigurat că bine se făcuse, ce se făcuse, pentru că altceva nu se putea face.

Dar astăzi se poate face altceva. Astăzi, acel domn ar putea să meargă acolo unde au rămas atâția din cei pentru care „altcum nu s'a putut face” și punându-și în primejdie viața și avuții, să se convingă singur de utilitatea actului politic pe care l-a zămislit.

După ce și-a vândut frații, ar putea cel puțin să nu-i părăsească.

Acolo, ar fi — poate — de folos cuiva!

Frâu și zăgazuri

de Ion Colan

Pricepem rostul amândurora și frânăm. Punem, pentru o clipă, stavilă năvalnicilor gânduri și, deprinși din lungile luni de pe zonă, răzimăm arma de taluzul tranșeei: „In așteptare”.

Frânăm, dar nu ne oprim.

În definitiv, cum a subliniat așa de cuminte cineva, azi nu mai scriem noi ci, de dincolo de noi, neamul întreg își spune vrerea prin scrisul tuturor.

N'a fost Român în țara aceasta adânc umilită, care să nu fi rostit „Cristos a înviat” cu alt gând decât al Invierii proprii lui țări. Nu e Român în cuprinsul îngenunchiatei noastre „Dacia felix”, care să nu-și dea seama astăzi, de toată nedreptatea care ni s'a făcut, „dela Nistru pân' la Tisa”. Nu e soldat sau ofițer în armata de azi a țării, care să nu dorească suprema jertfă, ca pe o izbăvire de păcatul pe care un politicianism criminal l-a aruncat asupra tuturor.

Deci nu noi scriem, cum scriem, aici și pretutindeni în țara în care nimeni nu s'a sinucis când hotarele i-au fost scoase la mezat, ci milioanele de anonimi, refăcuți sufletește din cumplitul dezastru, își strigă dreptatea.

În fiecare din noi învie strămoșii tuturor. Nu mai suntem decât uneltele ale voinței lor, nu mai putem asculta decât de porunca lor. Cu adevărat, învie morții. Oasele țaranului Horia n'au putut fi

măcinate în cetatea Bălgradului și astăzi duhul lui plutește printre noi. Mitropoliții păzitori de lege nu-și găsesc odihnă în mormintele lor. Armata Regelui Ferdinand, armata aceea care a închis ochii cu fața spre Ardeal, iese din mormintele de pretutindeni și, alături de cea de azi, se cere dusă spre plaiurile descălecătorului de țară, Bogdan-Vodă.

Adevărul, ori cum ar fi spus, acesta este. Iar dușmanii, fie că le spunem pe nume, fie că-i îmbrăbodim în parabole, aceiași rămân.

Putem frâna. O facem conștienți, că în împrejurările de-acum și în situația pe care cei în drept o cunosc mai bine, interesele țării așa o cer. Nimeni nu are dreptul să se considere izolat de ceea ce țara așteaptă dela fiecare.

Inchidem în noi dureri care-s ale tuturor și lăsăm să se aștearnă tăcerea de care au nevoie cei ce au și răspunderea destinelor noastre.

Zăgazurile au și ele rostul lor. Altfel n'ar fi utilizate.

Apele primăverii, în răzvrătită lor răbufnire, nu pot fi disciplinate, dar, uneori, un anumit „sens unic” li se poate impune.

Dacă primăvara țării noastre așa pretinde, așa facem.

MANUALE ȘCOLARE

de I. Bozdog

În numerele trecute ale gazetei noastre am subliniat câteva pasagii din manualul de Geografie, prescris pentru clasele V—VI primare din Ungaria, care, — deși este tipărit în 1939/40, — prin urmare în faza reparatorie a „nedreptăților dela Trianon”, este plină de diferite epitețe la adresa tuturor vecinilor Ungariei, implicit și a Germaniei și Italiei, limbajul cărții păstrând aceeași linie și față de toate neamurile conlocuitoare, siluind conștiința copilașilor, de orice neam ar fi ei, cu axiome, ca: „Această suprafață de pământ unitară și indivizibilă este patria milenară a națiunii maghiare”.

Între câmpiile și șesurile „patriei noastre” sunt: *Țara Făgărașului, Țara Bârsii, Platoul Ciucului*. (pg. 4) *Pasurile principale sunt: Tulgheșul, Bicazul, Ghimeșul, Oituzul, Buzăul și Timișul!* Din lanțul Carpaților fac parte: munții Sibului, Făgărașului și apoi Retezatul. Prin acești munți trec pasurile: Turnu Roșu și Vulcanului. (pg. 6) *Dincolo de Drava sunt munții prealpinii cu înălțimile Fruscagora și Papuc, iar pe malul Adriaticei: ținutul deșert al Carstului*. (pg. 7) Apele „patriei noastre” cuprind, natural, și *Baziașul, iar cele mai bune vinuri se produc la Tokaj și Bădăcin*. (pg. 9) Cele mai mari zăcăminte de fier ale patriei maghiare se află: în *Caras, iar izvoarele de gaz metan: la Sărmășel și Bazna*. (pg. 11) Frumusețile țării le formează stațiunile balneare, dintre cari cele mai însemnate sunt: *Borsecul, Sovata, Tușnadul, iar loc de atracție este la Cazane. Centrele industriale ale țării sunt: Aradul, Timișoara, Brașovul, Pécs, Zagrebul și Fiume*. (pg. 14) „Patria are 21 milioane de locuitori”. (pg. 16) Județele țării ungurești sunt enumerate dela pg. 21—26,

Continuare pe pagina 2-a sus col. 2 și 3

FOILETONUL
„GAZETEI TRANSILVÂNIEI”

Din viața Românilor din Schei

— reflexiuni —

de N. Babole
prof.

Originea și viața Românilor din Scheii Brașovului sunt, pentru cercetător, o nesecată comoară a trecutului lor, pe cât de sbuciumat, pe atât de interesant. Aici a pulsat cu multă vigoare o viață românească din vremi îndepărtate, care s'a reogândit atât de frumos în obiceiurile, datinile și practicile acestui popor și care i-a făurit, încă de timpuriu, o deosebită mândrie și o conștiință națională veșnic trează și neobosită.

Între manifestările de acest soi ale Românilor din Schei ocupă un loc de frunte cortegiul „Junilor” din Miercurea Pașilor, care, de astăzi, ia pro-

porțile unei serbări a întregului popor din Schei.

În această zi, bărbații, „Junii tineri” și „bătrâni”, „curcani” și „dorobanți”, „albi” și „roșiori”, călări, se duc „Între Chetri” sau „Pietrele lui Solomon” să petreacă o zi în mijlocul naturii. Seara se reîntorc în oraș, călăreții înșirați într'un cortegiu pitoresc, urmat de care frumos împodobite, în care iau loc familiile lor și trecând prin străzile principale ale orașului, admirați de un numeros public, se duc la „Crucea Mureșciului”, de sub Tâmpa, unde se încheie

cu cântec și joc această impunătoare manifestație voinicească.

Locul acesta, destinat unei datini străvechi, ascuns între stânci uriașe, cu coaste acoperite cu verdeață, străbătut de murmurul unui pârâiaș cristalin, cu păduri de brad și fag, ce se înalță pe stâncile amețitoare, dând locului o înfățișare dintre cele mai sălbatice și liniștea sa adâncă și misterioasă, nu a fost ales întâmplător și, mai cu seamă, nu e lipsit de semnificație.

Julius Teutsch, unul dintre cei mai renumiți cercetători ai trecutului orașului nostru, a făcut săpături și studii temeinice „Între Chetri” și a descoperit diferite obiecte: podobe, vase, arme, obiecte casnice, unelte etc. datând din epoca La-Tène, din epoca de fier și din ultimele secole dinainte de Cristos. Tot el a dat și peste resturile de ziduri ale unei fortificații cu un trecut foarte îndepărtat. Așezarea naturală atât de potrivită unei cetăți, precum și descoperirile arheologice, îl fac pe Teutsch să afirme „că avem de a face cu o cetate dacoromană, care s'a păstrat până în primele

secole de după Cristos. E posibil ca după aceea să o fi mai folosit și alți oameni, probabil coloniști slavi, și poate că în urma poziției sale favorabile, a apărării ușoare, a locului ascuns și a orizontului depărtat pe care-l oferă ea, să fi fost folosită atât de regele Solomon, cât și de Mihai Viteazul, ca loc de refugiu, fapt prin care a prilejuit la tradițiile legendare asupra înlemierii orașului Brașov”¹⁾.

Descoperirile arheologice ale lui J. Teutsch sunt de o deosebită valoare, pentru că ne lămuresc vechi tradiții și obiceiuri, care se leagă de acest loc, de deosebită însemnătate istorică locală. Români din Schei, descendenți încontestabili ai Daco-Romanilor, amestecați mai târziu cu Slavi și cu Români transilvăneni, megleniți din Bulgaria și care au locuit neconțenit aceste locuri, i-au cunoscut însemnătatea, și au păstrat cu sfințenie, sub forma unui obicei, amintirea acestui loc istoric. De aici peletajul anual ce se face, în Miercurea

¹⁾ J. Teutsch, Die Salamons felsen, pp 23-26

Stejarul

Spre nenorocul lui, natura l-a sădit pe marginea unui platou, sus, la capătul unui urcuș anevoios. Toți aceia ce ni-zuiau spre creasta muntelui, în zile frumoase de vară, odihneau o clipă sub ramurile mândrului stejar, ca să-și adune noi puteri să urce mai departe. Și cei care veneau de sus, cu sufletul plin încă de parfumul brazilor și-al bujorilor de munte, toți aceia care coborau din împărăția păcii spre noroiul vieții de toate zilele, poposeau deasemeni sub coroana acestui copac, prieten tuturora. Și n'a-mintirea frumoaselor ceasuri, săpau în coaja lui un semn, un nume sau ziua când au trecut pe-acolo. Căci se 'ntâmplă să nu mai treacă poate multă vreme, poate ani întregi. Perechile înamorate scobeau, de obicei, inimi în trunchiul copacului și 'n inimi inițialele fiiinței dragi. Iar el îi lăsa pe toți să-și facă gusturile pe socoteala lui, să-i tetoveze coaja nedeasă și frumoasă, ca pielea unui om la douăzeci de ani.

Eram sub vârsta aceasta, când am odihnit și eu odată la umbra lui, ascultând freacățul misterios al frunzelor ce răsuna ca un cântec de harfă de asupra capului meu, căci în crengile acestui stejar se 'ntâlneau vânturi din cele patru unghiuri ale lumii și le auzai suspinând în coroana lui. Am săpat și eu o inimă, inima mea de-atunci, frumoasă, tină, cu numele drag ce sălășluia într'ansa. Văd în mîntea mea și-acum contururile ei curate cum se deslușeau pe coaja de stejar. De atunci s'a scurs mai bine de un pătrar de veac.

Zilele trecute urcând din nou cărarea în munți, m'am oprit și am căutat pe trunchiul stejarului brăzdat de furuni și de vreme, am căutat inima-mi de odinioară, frumoasă, curată, dar am găsit în locu-i o inimă diformă. O inimă urâtă, mare, plină de sbârcituri ca niște răni adânci, în care păianjeni greșoși își țeseau pânza și furnicile băjbăiau cu nemiluita. Aceasta era inima mea?

Cum stam, privind trunchiul gros și mutilat al copacului, un susur sfâșietor se porni prin crengi, ca un răspuns la vorbele mele. Era doar alta inima din pieptu-mi? N'o brăzdaseră anii și pe ea? N'o râniseră atâtea suferințe? Patimi fel de fel mișunau într'ansa ca furnicile, iar păianjenul urii, al intrigilor josnice își țesea în dragă voie pânza lui. Cum mai caut eu inima-mi curată de acum treizeci de ani? Avea dreptate stejarul.

E. P.

Când e soare pe mormânt...

Când e soare pe mormânt
Îmi surâzi tu, mamă,
Și duios, de sub pământ,
Glasul tău mă cheamă.

Iar când plovă picuri grei
Și 'mprijur e jale,
Stim peste obrajii mei
Lacrimile tale.

Ecat. Pitiș

MANUALE ȘCOLARE

Continuare din pag. 1-a.

— exact aceleași județe, ca și înainte de 1918 — „Singurul port al mării patriei noastre este Fiume. Acesta este singurul oraș al patriei noastre, în care, pe lângă Budapesta, locuitorii sunt aproape exclusiv industriași și comercianți”. Mai târziu, când vorbește de țările streine, ajungând la Italia, spune: „In golful de răsărit al Peninsulei se găsește Fiume, oraș răpit dela noi”. (pg. 49).

Vorbind de locuitorii Ardealului, ni se spune la pg. 31—32, că: „Săcuii, sunt cei mai străvechi locuitori ai ținutului. Mulțimea absolută a locuitorilor aici o formează Valahii. Aceștia sunt cei mai săraci și mai incultii, n'au calități de a forma și desvolta orașe”.

Dacă manualul de Geografie editat de tipografia Universității din Budapesta și scris de Asztalos Gyula, pune bazele topografiei sufletesti a țineretului, apoi *Istoria Națiunii Maghiare*, editată tot în 1939/40, de către Dr. Novy Ferencz, profesor la școala normală de Stat din Budapesta VIII, Ker., trezește mândria copiilor de a aparține acestei națiuni, disprețul față de celelalte naționalități și rușinea de a le aparține.

„Locuitorii patriei maghiare — la ocuparea ei de către Unguri erau: Bulgaro-slavi între Dunăre—Tisa, între Tisa—Mureș—Cazari, în Ardeal principele Gyelu, pe malul drept al Dunării popoare france, în stânga: morave, în frunte cu Svatopluc”. (pg. 11) Deci, pretutindeni locuiau neamuri și popoare cunoscute și de alți istorici, numai în toată Transilvania locuia un singur om: Gelu. Cine a fost acest Gelu și peste ce neam de oameni a stăpânit, nu li se spune copiilor!

Contrazicerea dintre manualul de geografie și cel de istorie privitoare la vechimea Săcuilor în Ardeal este atât de isbitoare, încât la pg. 25, Dr. Novy se simte obligat a coloniza și Ardealul între 1077—1095, pe vremea lui S. László: „In schimb ca paznici ai hotarelor a colonizat la granița de răsărit a Ardealului pe Cabari, aducându-i de dincolo de Dunăre. Aceștia sunt deci străbunii Săcuilor de azi din Răsărit”.

Neamul unguresc s'a opus violent introducerii creștinismului „a alungat preoții, a dărâmat bisericile și a adus jefte după religia strămoșilor săi” (pg. 21), dar, pe la 1095—1116, — poporul începe a părăsi locuirea în corturi și-și construiește colibe de pământ și lemn în jurul bisericilor” (pg. 29).

Să nu uităm însă, că în acest timp Cavalerii teutoni încep de a zidi orașe întărite în Ardeal!

La pg. 41, e harta Ungariei sub Ludovic cel Mare, în care Muntenia, Moldova, Bucovina și Lodomeria sunt înfățișate ca: *Averile Coroanei Ungare!*

În timpul acestui rege s'au încreștinat: Cunii, Tătarii, trecând la catolicism: „Valahii din Maramureș însă au fugit în Moldova de frica convertirii”.

Față de Austria și Germania, Ungaria a avut totdeauna aversiune și ură, care transpiră din fiecare pasagiū, unde se pomenește de Germani. Așa, când vorbește de rezistența națională ungară, după revoluția dela 1848, spune la pg. 121: „A răbdat (Ungurul) și mai bine a renunțat la comoditate, bunăstare, dar n'a ajutat cu niciun pas pe Austrieci. Mai bine nu s'a pârît, decât să se ducă în fața unui judecător german”.

Acest element german a fost un spin continuu în ochii Ungurilor, de aceea au lucrat și pentru distrugerea lui cu aceeași râvnă, cu care au lucrat, orbiți de ura cea mai neagră, împotriva Valahilor. „Populația orășenească este mai mult de limbă germană, dar în curând devine unghurească în sentimente, obiceiuri și îmbrăcăminte”. (pg. 126).

„Perfizii noștri dușmani, ne-au ucis moștenitorul de tron în 1914 și astfel ne-au aruncat prin aceasta în primejdia războiului mondial”. (pg. 132).

Copilașii însă trebuie să știe și cine a deslănțuit războiul trecut. Un popor cavaler și viteaz: poporul maghiar! „Fiindcă (perfidul dușman, prietenul etern de până mai ieri) n'a voit să pedepsească pe ucigași: am declarat războiu Serbiei”. (pg. 135) dar, „aliatul italian, ne-a tradat, ba, după un an, a trecut și el între dușmanii noștri” (pg. 135) „Abia atunci am știut, dela dușmanii noștri, că ei luptă pentru eliberarea Valahilor, Cehilor și Slovacilor și nu pentru apărarea Serbiei ucigașe...” (pg. 136).

Ca termenii educației patriotice să fie și mai calzi, transcriu aci cele cuprinse la pg. 138 (după izbucnirea comunismului în Ungaria): „Antanta a dat drumul armatei Valahe asupra patriei noastre, pentru zdrobirea stăpânirii roșii. Premiul i-a fost: *jaful liber*. Ceeace au mai lăsat comuniștii, totul au dus Valahii în 3 luni și jumătate. Ne-au dus alimentele, chiar și semințele, mașinile din fabrici și toate locomotivele și vagoanele. După o jefuire de 100 de zile, protectorul lor, Antanta, le-a poruncit, în sfârșit, să iasă”.

Vorbind de pacea dela Trianon îi învață pe copii: „Pentru mai marea umilire a noastră, partea de Vest a frontierei noastre le-au cinstit-o Austriei descompuse, pe care aliatul nostru de 400 de ani a și primit-o, dar, pe care populația n'a dat-o ușor”. (pg. 138).

După aceste drăgălășenii debitate la adresa tuturor popoarelor conlocuitoare, națiunea „noastră” și-a formulat crezul revisionist, pe care fiecare copil trebuie să-l rostască zilnic!

Iar, ca încheiere, copiii trebuie să preamărească începutul reparațiilor unghurești din 1933 — prin redobândirea unei părți din Rusia subcarpatică — ca un semn de vrednicie a poporului maghiar și să lupte până la desăvârșirea idealului „lor” național.

Au oare cunoștință de aceste fapte prietenii Ungariei, care le încurajează „sfortările”, fie chiar și numai pentru un timp oarecare?

Acum 93 ani

G. Tr. Nr. 105. — 27 Decembrie 1848.

„Că ce au de cuget să începă Ungurii de când reocupară Clujul, putem cunoaște învederat din discursurile ce avură unii preoți și un protopop anume la Turda cu grofit I. K. I. X și cu alți proprietari. Același ziseră: *Volnța tare ne este a readuce lobăgia cu toate ramurile ei cel mai puțin încă pe trei ani, până când ni se va asigura despăgubirea deplină pentru toate robotele și veniturile iobădești.*—Pe fruntașii Românilor nu-i vom țerta de viață, ba nici pe magharlii cari nu ținură cu noi în aceste timpuri; ori cu ce preț ei trebuie să moară, iar de nu vor pieri acum în bătaie, tot îi vor omori prin asasinii (sicari, pe acuns, Menchelmord.) căci societatea neagră tot mai lucră! — Nu vom a primi nici o dregătorie în societatea Românilor; iar care din noi va primi, acela va pieri spânzurat. Vechii oficiali vor păți rău, de nu vor omori pe noii oficiali români, ș a. ș. a.

Iată, frați Români, acestea sunt nobilisme manifestări infurcate și cătrănte ale magharilor. Cu asemenea cuvinte voesc a împăca inimele și mințile! Dumnezeu, când va să bată pe oameni, mai întâi le tea mîntea. Se pare că aceasta o pățesc și magharlii. Ce e drept, ei voesc a și mai spăria, căci totdeauna au fost trufași și lăudaroși, însă astădată li s'au deochiat orice terorizare! Toate popoarele sunt în contra lor ca niciodată, toate, fără osebire.

Ei o vor mai duce-o câțva cu cruzimele, însă, la o predominie națională nu vor mai ajunge, ori cât să se lupte; egalitatea va trebui să răsară cu orice preț! Iar dacă ei apucă până și calea asasinatului, fie!; să o știe însă, că și alții vor plăti tot cu măsură dreaptă, afară numai de acest mijloc din urmă diavolesc, rușinător, laș, pe care Românil nu-l vor aplica, ci vor căuta totdeauna în față la dușman! — Ei voesc a readuce lobăgia? Ce încercare desperată!

Să se frească de astă oarbă cutezare, dacă nu vreau a se supune unei totale însângerări!

(Și azi după 93 ani, admirăm și subliniem acest curaj civic al marilor luptători dela această tribună a demnității naționale!).

GURA LUMII

— Bonjour!

— Săru' mâna conifă; cu ce vă putem servi?

Vânzătorul a îngânat o scuză față de un biet ins și s'a repezit să servească o doamnă citită. Se simțea de departe aerul de intelectuală.

O dără de parfum s'a împrăștiat, discret dela ușa până 'n fundul librăriei. Vânzătorul a inspirat adânc.

— Te rog, dă-mi cartea aia cu Greta Garbo.

— Regret, conifă, dar e epuizată.

Conița s'a socotit, și-a lungit buzele ca un copil năcăjit, o oftat adânc, sincronizând oftatul cu închiderea ochilor tare frumoși și-apoi, eroic, a luat o hoțărre definitivă:

— Nu-i nimic! Dă-mi-o și epuizată!

Paștilor, „Intre Chetri” „obicei ce se găsește și în alte părți, chiar în săptămâna Paștilor”¹⁾.

Legenda regelui ungar Solomon, cunoscută chiar și de poporul din Schei, nu e lipsită de un sâmbure de adevăr. E fapt istoric, că neastâmpăratul rege a purtat războaie cu Cumanii dela Dunăre, din Bulgaria de azi, și că învinși de aceștia a rățăcit și pe la noi. Plăsmuirile fantaziei populare l-au adus în legătură cu „Pietrele lui Solomon” și cu comoara pe care ar fi îngropat-o, în fuga sa, la rădăcina unui copac, găsită mai târziu de un țaran, de unde numirea de „Kronstadt”, orașul coroanei, dată de Șeși orașului nostru.

În ce privește pe Mihai-Viteazul, care ar fi folosit „ca loc de retragere” această cetate, faptul nu se confirmă nici istoricește nici în legenda populară. Cert e, că Mihai s'a oprit la Brașov câteva zile, luând jurământul de credință Șeșilor și Săcuilor, când a pornit prin

pasul Buzău să cucerească Transilvania. Acest lucru îl face, probabil, pe Teutsch să afirme că și Mihai ar fi folosit cetatea descoperită „Intre Chetri”.

Tot J. Teutsch susține că petrecerea Junilor, „Intre Chetri”, trebuie privită „ca un rest din epoca pământă, o străveche serbare de primăvară, care amintește reînvierea naturii; ca un cult religios pre-creștin, confirmată și de împrejurarea, că ea se petrece tot timpul pe dealuri, un obicei cunoscut încă dela Traci”¹⁾.

Noi adăogăm: și dela Romani.

Aceste constatări ne amintesc serbările strămoșilor noștri Romani în onoarea lui Marte, zeul războiului, „precum și ceremoniile și jocurile preoților acestui cult, a Saliilor Collini”, împreunate cu obiceiurile mărețelor serbări ale primăverii numite „Rosalia”, din luna lui Marte, ce se petreceau pe dealuri”²⁾. La fel și călărirea și adu-

cerea brazilor în fruntea cortegiului¹⁾ „ne indică de asemenea o serbare de primăvară”, ne spune D-l I. Mușlea²⁾.

La origine, în timpuri preistorice, foarte probabil că așa a fost. De altcum nimic mai natural. Nu trebuie însă să uităm că obiceiul Junilor a suferit, în cursul veacurilor, o influință covârșitoare ostășească și bisericască, care a schimbat cu totul aspectul și semnificația dela origine a acestui obicei³⁾.

Calitățile de buni soldați manifestate, în diferite timpuri de Români din Schei ca apărători ai Brașovului⁴⁾, elementele ostășești și practicile voincești

¹⁾ În anul acesta au lipsit și brazii din fruntea cortegiului, și Țiganiii lăutari și până și tradițiile impuscături.

²⁾ Op. cit. p. 24 și Marian, Sărbătorile la Români, Buc 1899 vol. II. p. 77.

³⁾ Vezi articolul nostru, Gaz. Tr. 1941 Nr. 27 „Junii Brașoveni”.

⁴⁾ A. A. Mureșianu, Români apărători ai Brașovului în războiul cu Curuții (1704—1709), Rev. Țara Bărsii 1930 pp. 111—130.

PENTRU CITITORII NOȘTRI

Ori ce reclamațiune cu privire la neprimirea «Gazetei Transilvaniei» de cei care și-au achitat abonamentul pe anul 1941, se va adresa la noua administrație, Bd. Regele Ferdinand Nr. 12 (Biblioteca «Astra»), deoarece noi înțelegem să expediem ziarul tuturor abonaților, chiar dacă abonamentul a fost încasat de fosta administrație.

¹⁾ I. Mușlea, Obiceiul junilor brașoveni p. 23, reprod. din I. Lipperth, Christenthum, Volks glaube, Volksbrauch, Berlin 1882, p. 605.

¹⁾ Op. cit. p. 23.

²⁾ A. A. Mureșianu, Originea Ciangăilor, rev. Plaiuri săcelene, broș. 1937, p. 19.

Cu mândrie voiu colabora...

În anii de universitate, la București, mulți urmăream cursuri pe care nu ni le pretindea nimeni. Într'un fund de sala, din localul vechi Universității, sala a XVIII-a, plină până la refuz, ascultam „cuvântul” regretatului Nae Ionescu. Alteori fugeam la marele Vasile Pârvan sau, în neastâmpărul finereții care vrea să știe, luam loc într'o banca, stingheriți la început, apoi tot mai îndrăzneți, în sala dela parter, unde-și ținea cursurile de limba și literatura italiană, prietenul sincer al României, profesorul universitar RAMIRO ORTIZ, astăzi la Universitatea din Padova.

Dacă atunci, prin aceste frecvențe lipsite de constrângerea regulamentului, n'am învățat limba italiană, am învățat, în schimb, să prețuiesc frumusețea unei limbi. Și meritul întreg este al profesorului. Poate de aceea, la examenul de estetică literară, d. Ramiro Ortiz ținând locul Profesorului Mihail Dragomirescu, plecat din București, sau bolnav, răspunsul care mi-a adus o „alba” au fost cele trei versuri din „Divina Commedia” a lui Dante, scrise pe frontispiciul Infernului (cântul 3):

*Per me si va nella cita dolente,
Per mi si va nell' eterno dolore
Per me si va fra la perdita gente...*

Și, terminând examenul, am rămas totuși în sala, pentru că profesorul Ramiro Ortiz, prin întrebări și completări de răspunsuri, făcea un întreg curs de estetică literară.

Un profesor-poet.

Pe urmă anii au trecut, cu bucurii mai puține, cu tristeți împinse uneori până la dezastre sufletesti, cum au fost acelea pe care ni le-au adus evenimentele din Septembrie 1940, când unei țări i s'a frânt unitatea, amputându-i-se hotarele după criterii pe care nu va fi suflul românesc să le recunoască vreodată.

Și, în jalea lunilor care au urmat, mi-am adus aminte:

„Per me si va nella cita dolente”...

I-am scris profesorului, și răspunsul, în frumoasă limbă românească, îl public, rugând pe îndepărtatul autor, să-mi ierte indiscreția.

Un prieten sincer ne scrie, de-acolo, iar aceste prietenii, întemeiate pe o admirabilă cunoaștere a realităților românești, sunt de neprețuit.

ION COLAN

Padova 20 Aprilie 1941-XIX
Via Giordano Bruno 176-B

Stimate Domnule Colan

Scrisoarea D-tale mi-a pricinuit o mare plăcere, văzând că în România lumea își mai aduce aminte de mine, cu simpatie și dragoste.

La bătrânețe e foarte măgulitor să aflî, că ceace ai făcut în tinerețe nu e dat uitării și prietenii și școlarii — fie chiar neoficiali — păstrează despre noi o bună amintire. Nu e nevoie să vă spun că, cu mare plăcere și cu mândrie voiu colabora la cea mai veche foaie românească din Ardeal; dar să aveți și „Dvs. „puțințică răbdare”, cum ar spune nemuritorul domn Trahanache, fiindcă anul trecut am fost foarte rău bolnav și gata-gata să mă nșor cu „mândra crăiasă, a lumii mireasă”, ca ciobanul minunatei balade, simbolul sufletului românesc, care e „Miorița”, și, deci, nu pot să mă obosesc prea mult cu munca intelectuală. Corectez probele unei „Literaturi române”, cu multe exemple traduse și acest lucru mă ține ocupat aproape toată ziua, fiindcă aș dori să apară volumul la timp, pentru examenele universitare și să poată fi folosit de studenții mei. Îndată ce, însă, voiu avea timp, voiu scrie un articol pentru „Gazeta Transilvaniei” despre „Seminarul de Română” dela Universitatea din Padova, unde au fost pregătite unele teze de doctorat demne de tipar.

Cu cele mai vă mulțumiri pentru amabila invitație și urări pentru sărbătorile Paștilor,

RAMIRO ORTIZ.

Aripi și oameni

de Ing. Ion Negutz

In chip de prefață

Aviația, ca ramura tehnică, a luat o dezvoltare așa de rapidă și a ajuns la rezultate atât de importante și nebanuite, încât majoritatea publicului de nespecialitate a rămas complet în urmă cu progresul ei.

La noi lipsind revistele de popularizare, sau chiar dacă sunt câteva, sunt totuși foarte puțin citite, inițiativa „Gazetei Transilvaniei” de a crea o rubrică a aviației nu poate fi decât salutară, deoarece un articol, scris cât se poate pe înțelesul tuturor, este citit mai cu plăcere de ori cine dorește să-și însușească noțiuni elementare despre problemele aviației.

Deci, ca la începutul oricărui lucru, vom începe seria articolelor cu nașterea aviației și dezvoltarea ei până în timpul de față și vom urma cu problemele ei speciale, care sunt de interes chiar pentru publicul mare, deoarece în evenimentele actuale, asemenea probleme sunt simțite în adevăratul înțeles al cuvântului, tocmai de acest public.

Puflă isorie

Și acum, să luăm lucrurile dela facerea lumii, care pentru aviație începe cam prin anul 1890, lăsând la o parte încercările de sbor, mult mai vechi, ale croitorului din Ulm, care și-a făcut niște aripi din scândurele și din pânza și când a sărit de pe o casă, a căzut în apa Necarului și s'a înecat.

Lumea l-a crezut nebul, dar nu banuia ca acest croitorăș avea în sângele lui dorința neexplicabilă, care se găsește în fiecare om, de a se elibera de cătușele pământului și de a se avânta singur în înălțimile văzduhului. Numai cine a sburat odată, poate să înțeleaga sentimentul de mirare și acea senzație plăcută și totodată plină de teamă a necunoscutului, atunci când ești suspendat în văzduh și dedesubtul tău vezi lumea, animalele și casele, care-ți dau impresia a fi niște jucării, răspândite de mâna unui artist pe un covor de toată frumusețea.

Lăsăm la o parte și pe Icarus din antichitate, și pe Leonardo da Vinci, ale căror încercări n'au trecut pragul unor viziuni geniale, puse în practică de-abia după sute de ani.

Primii oameni ai acestei lumi noi, au fost Lilienthal, în Germania, și frații Wright în America, dela care au început realizările cu adevărat practice ale aviației.

Lilienthal imitase aripile pasărilor; le lega de umeri și de mâini, apoi se suia pe o moviliță, de unde-și lua sborul care, în realitate, se traducea prin câteva sărituri mai mari, începutul sborurilor de mare epocă de mai târziu.

Frații Wright în America au construit un avion destul de primitiv și l-au prevăzută cu un motor de 15 cai putere, iar la 15 Decembrie 1903 au executat un sbor la o înălțime de câțiva metri, pe o distanță de 260 m. și care a durat aproape un minut.

Acest sbor a fost primul sbor practic, iar frații Wright pot fi considerați ca primii oameni care au sburat cu adevărat.

Datorită acestor începuturi de sbor, cu răsunet mondial, s'au pornit încercări harnice aproape în toate țările, în special Franța, unde se stabiliseră și frații Wright, iar acela care a avut cel mai mare succes practic, a fost aviatorul Bleriot.

Acesta a executat cel mai mare sbor care se concepea pe vremea aceea, sborul peste Canalul Mănecii.

Tot cam pe-atunci am avut și noi, Românii, un eroul av zăduhului, pe Aurel Vlaicu din Orăștie, de care a auzit și cel mai umil țărăn din cel mai îndepărtat colț al țării noastre. Dacă ar fi fost înțeles la timp de conducătorii țării și nu s'ar fi lovit de incapacitatea și invidia celor care-l puteau ajuta, am fi avut și noi un loc printre primele locuri ale promotorilor aviației.

Dar Aurel Vlaicu nefiind înțeles și ajutat, a fost nevoit să sboare cu un avion mult prea primitiv și a căzut în timpul unui sbor care ar fi însemnat o piatră fundamentală în istoria aviației: sborul peste Carpați.

În timpul când la noi în țară se consuma tragedia lui Aurel Vlaicu, în țările occidentale conducătorii recunoșteau importanța pe care o va câștiga aviația și dădeau toate ajutoarele posibile celor ce aveau construcții demne de încredere.

Așa s'au ridicat în Franța Blériot, Voisin și Farman, iar în Germania constructorii renumitelor avioane „Taube”, „Junkers”, etc.

In războiul mondial

La început avioanele erau destul de primitive, dar în timpul războiului mondial au fost perfecționate, corespunzător cerințelor din ce în ce mai mari ale războiului. Construite pentru lupte aeriene individuale, pentru recunoaștere și pentru bombardare, aveau motoare cu peste 100 cai putere, nu treceau de 150 km. pe oră, iar pentru a se urca la înălțimi de câteva mii de metri, trebuia ceasuri întregi.

Toate neajunsurile proveneau dela marea greutate a avioanelor, deoarece erau construite mai mult din experiența câștigată în timpul sborurilor, iar nu pe baze științifice.

Războiul luând, însă, proporții și cerințele lui devenind extraordinar de pretențioase, s'au creat institute speciale, cu menirea să studieze, pe baze științifice, sborul cu aparate mai grele decât aerul, luându-se ca bază sborul pasărilor și al diferitelor semințe de plante, purtate continuu în atmosferă.

Rezultatul încercărilor a fost recunoașterea, că un avion, care este mult mai greu decât aerul, trebuie să aibă o anumită formă, iar aripile un anumit profil, pentru ca să poată obține viteze mari, cu o putere motrice cât mai mică.

Aerodinamica

Astfel s'a creat știința numită „Aerodinamica”, știință care are de scop de a afla și a cerceta cât mai amănunțit posibil, pe baze de experiențe în laboratoare, formele și metodele de calcul cele mai avantajoase pentru crearea unor avioane care să atingă înălțimi de peste 10.000 de metri, cu viteze de peste 600 km. pe oră și care să poată transporta câteva mii de kilograme greutate utilă, la distanțe de mii de kilometri.

Imediat ce s'a ajuns la explicația teoretică și practică a tuturor problemelor în legătură cu sborul, a fost numai un pas până la crearea avioanelor moderne.

Lemn sau metal?

La început toate avioanele se construiau aproape în întregime din lemn, întărite cu fire și cabluri de sârmă, iar exteriorul corpului și al aripilor era învelit cu pânză care se impregna cu soluții chimice pentru a o face mai rezistentă contra intemperiilor. Această construcție avea foarte multe desavantajii, atât din punct de vedere al rezistenței, cât și din cauza pericolului de rănire gravă a piloților în cazuri de aterisare forțată, sau chiar a accidentelor în sbor, așa că în curând s'a trecut la construcția avioanelor din metal.

Primul avion în întregime metalic a fost realizat de profesorul german Junkers în anul 1915, însă nu a dat rezultate prea bune, din cauză că fierul de construcție era mult prea greu, iar posibilitățile de uzinare din acel timp mult prea reduse.

Dar încercările nu au stagnat și în curând s'a ajuns la făurirea metalelor ușoare, cu o greutate de trei ori mai mică decât a fierului.

Afară de materialul însuși, s'au găsit și metode statice prin care s'au putut construi scheletele interioare ale

avioanelor, cu cât mai puțin material și cu cea mai mare rezistență posibilă.

Astfel s'au construit avioane complete metalice, care pot face față ori cărui sbor și ori cărui intemperii.

Totuși, s'a păstrat și construcția mixtă, întrebuintându-se metal pentru părțile avionului expuse mai mult, iar pentru părțile secundare menținându-se construcția de lemn.

Construcția mixtă s'a păstrat, bine înțeles, în țările unde lemnul se găsește în abundență și de bună calitate.

După războiul mondial

Stadiul în care rămase aviația, după războiul mondial, era cam următorul: Avioane de vânătoare cu motoare de 150—200 CP având o viteză maximă de aproximativ 200 km. pe oră, exceptându-se cele câteva modele mai mari din ultima etapă a războiului.

După restabilirea păcii, s'a continuat lucrul în domeniul aviației, cu o și mai mare febrilitate, creindu-se laboratoare colosale, cu tuneluri pentru încercări de avioane în marime naturală, astfel că să se poată clarifica absolut toate condițiunile reale în care sboară un avion.

Astfel de laboratoare s'au făcut în special în Franța și America, țări care dispuneau de sumele necesare pentru asemenea construcții.

Datorită acestor încercări s'au putut construi uriașe avioane de pasageri, capabile să transporte peste 60 de persoane, fiind prevăzute cu 12 motoare, cu o putere totală de peste 7000 cai putere și având o viteză maximă de aproximativ 230 km/oră.

Hydroavioanele

Primele avioane de acest fel au fost hidroavioanele. Aterisirea cu o așa de mare greutate se făcea mai ușor pe apă, de cât pe uscat, deoarece la o viteză de aterisare de aproximativ 120—140 km. pe oră, era foarte greu a se face manevra de aterisare cu un șasemenenă colos, fără risc pentru pasageri și aparat.

Totuși, dezvoltarea nu s'a oprit din această cauză. Între timp s'au găsit și posibilități de a micșora viteza de aterisare.

Aceasta s'a realizat prin diferite construcții, care acționate în timpul aterisării, fie că măresc suprafața aripii, fie a puterii de susținere în aer.

Cele mai obișnuite sunt construcțiile care măresc puterea de susținere, deoarece s'au putut realiza mai ușor din punct de vedere constructive. Ele constau din niște aripi atașate atât la bordul din față al aripii, cât și la cel din spate.

Aripi se deschid de către pilot, sau chiar automat, în timpul manevrei de aterisare și măresc suprafața de susținere a avionului printr'un proces aerodinamic, pe care nu-l putem descrie aici, deoarece necesită cunoștințe tehnice pentru a putea fi înțeles.

Datorită acestui fapt s'a trecut și la construcția avioanelor de uscat, de dimensiuni foarte mari, atât ca avioane de pasageri, cât și ca avioane militare.

Avioanele militare se pot împărți în mai multe grupuri distincte, corespunzătoare scopurilor pentru care sunt întrebuintate: de vânătoare, recunoaștere și bombardament. Deoarece aviația militară, datorită succeselor extraordinare înregistrate în timpul războiului actual, a devenit o problemă mult desbătută, mai ales de publicul care-i simte consecințele, vom încerca în articolele următoare, să scriem câte ceva despre fiecare grup în parte.

Pierderile armatei maghiare în „victoria” contra Jugoslaviei

Budapesta (Rador). — Corespondentul agenției Stefani transmite:

Se comunică oficial că dela 11 la 20 Aprilie pierderile ungare în operațiunile pentru recupărarea teritoriilor dela Jugoslavi, se ridică la 5 ofițeri și 60 de soldați omorâți, 8 ofițeri și 300 soldați răniți și 15 soldați dispăruți.

1 MAI

Inchinare muncii

de I. Scurtu
preol.

Zi de sărbătoare.

E bucuria primăverii și a muncii. Și a muncii, adică a celor ce scormonesc pământul, despică văzduhul și înfruntă valurile mării, ca să ne aducă belșug și fericire.

Da, sărbătoarea eroilor, pentru că sunt eroi nu numai cei ce mănesc armele. Nicăieri nu s'a purtat coasa, toporul, ciocanul sau lopata, fără ca a-colo să nu asude și să nu se frudească muncitorul.

Munca nu-i blestem, nici osândă aruncată din ceruri peste capul trudnicului muncitor: „Domnul Dumnezeu a luat pe om și l-a așezat în grădina Edenului ca s'o lucreze și s'o păzească”. (Facere II, 15.) Omul e făcut să muncească, după cum pasărea este lăsată să zboare și viețuitoarele mărilor să înnoale.

Munca, la creștini, nu e socotită, ca la păgâni, o rușine pentru omul liber, ci o cinste; creștinii văd într'însa nu o robie înjositoare, ci un așezământ dumnezeesc, obligatoriu pentru toți oamenii. Doar și Domnul a fost muncitor, crescut în casa unui tâmplar, și Apostolii au fost muncitori: Petru pescar, Pavel împletitor de corturi.

După pilda Domnului nostru Isus Hristos și-a Apostolilor săi, Biserica binecuvintează și sfințește truda muncitorului. Și dacă până acum nu s'a aruncat în luptele și mișcările muncitorești, Biserica nu s'a făcut nici apărătoarea patronului. Biserica osândește deopotrivă capitalismul exploatare, ca și munca otrăvită de ură.

Aureola de martiri și sfinți ce și-au creat agenții plății, în luptele muncitorești, n'a avut alt rol decât al râmei puse în vârful undiței; în toate țările unde s'a întronat stăpânirea politică a comunistilor, a urmat cea mai înspăimântătoare silnicie a libertății omului și cea mai clocotitoare vrășmașe între straturile sociale, dovedită prin cruzimi pe care cu greu și le-ar fi putut închipui cineva.

În clipa în care muncitorul vrednic s'a așezat într'adevăr la lucru, necazul, mânia, îndoiala și desnădejdea, au fugit din sufletul lui. Ori cât de neînsemnată ar fi munca, în acel muncitor tot mai este o nădejde. Numai în trândăvie e veșnică desnădejde.

Binecuvântată este clipa în care omul și-a găsit liniștea și pacea în muncă. Să nu mai ceară dela Dumnezeu altă binecuvântare, ci mereu să aprindă nădejdea și credința în ziua ce vine.

Să nu ne oprim ochii numai asupra banului ce-l primim. Cei ce nu cred decât ceea ce văd, sunt de puțin folos în lume, pentru ei, și pentru neamul lor.

De folos este numai omul care crede și muncește. Semănătorul, când aruncă sămânța în pământ, nu vede încă lanul de grâu; el numai crede în el. Și dacă n'ar crede, n'ar semăna, și lumea s'ar prăpădi.

Noi suntem neam de credincioși. Așa au fost și părinții noștri. Moșii și strămoșii noștri n'au văzut România regelui Ferdinand decât prin credință și nădejde, și veacuri de-a rândul s'au luptat și s'au jertfit pentru desrobirea neamului.

Noi am văzut neamul întreg, dar am văzut și patria sfâșiată. Cu atât mai mare să fie credința noastră, cu cât noi am trăit ceea ce strămoșii noștri au nădăjdul numai.

Cel ce nu crede decât în ceea ce vede și pipăie, nu este capabil de nici o jertfă, de nici un sacrificiu, de nici o luptă.

Muncitori, atât timp cât brațele voastre nu stau încrucișate și cât timp în sufletele voastre stă aprinsă credința și iubirea de patrie, mai este o nădejde. Dumnezeu va împrăștia norii ce acopăr astăzi cerul.

„GAZETA TRANSILVANIEI”

și

„Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român”

de Aurel A. Mureșeanu

S'a scris până acum mult despre marea însemnată a presei românești din Transilvania și mai ales a „Gazetei Transilvaniei” în evoluția poporului românesc. S'a relevat rolul important al acestui ziar în deșteptarea simțului național la Români și în educația lor politică, dar s'a dat prea puțină atenție influenței ei tot atât de însemnate în domeniul cultural, economic și social al poporului românesc.

Dacă Alexandru Papiu Ilarianu scria, încă la 1852, că „Gazeta Transilvaniei” a fost „școala politică și literară a toată Dacia” și dacă marele Kogălniceanu afirma mai târziu că „Gazeta Transilvaniei a fost stimulatorul cel mai neobosit al naționalismului și apărătorul cel mai infocat al Principatelor” și că ea „a făcut mult bine, a oprit mult rău și în tot chipul a exercitat o mare înfrâurire în Iași și la București, atât asupra guvernului, cât și asupra poporului”, despre cealaltă latură a activității sale nu s'a scris aproape nimic, cu toate că de numele ei și al fruntașilor grupați în jurul ei sunt legate aproape toate inițialele mari culturale și economice ale Românilor de dincoace de Carpați.

Ce i drept, unul dintre cei mai însemnați colaboratori ai Gazetei, istoricul și ziaristul Florian Aaron (1805-1887), întemeietorul școlii „lancasteriene” a lui Dinicu Golescu, profesor și „vice-director” al Colegiului Național din București „St. Sava” și întemeietor și redactor la 1838, al „României”, primul cotidian românesc, afirmase într'o scrisoare adresată lui Barițiu că „fără Gazeta României nici în cincizeci de ani nu ar fi ajuns unde se află astăzi”.

Oricâtă exagerare s'ar cuprinde însă în aceste cuvinte ale lui Florian Aaron, fapt este că, căutând și originile vechii instituții culturale a Românilor din Transilvania și Ungaria care este „Asociațiunea transilvană pentru literatura și cultura poporului român”, le găsim tot în preajma redacției de la Brașov și a colaboratorilor ei.

Am evocat figura prea puțin cunoscută și pe nedrept uitată a lui Florian Aaron, pentru că lui i-se datorește și prima încercare de înfăptuire a vechiului proiect al conducătorilor poporului românesc din Transilvania și Ungaria pentru înființarea unei *asociații naționale*, asociație înfăptuită, sub aspectul ei literar și cultural, abia la 1861.

După însăși mărturisirea lui Gh. Barițiu cea dintâi încercare a înființării acestei societăți românești din Transilvania — după încercările neizbutite din timpul revoluției franceze — „datează din anul 1842” (Părțile alese din istoria Transilvaniei, vol. III, p. 28). Căci acest an trebuie privit ca începutul marului proces și adevăratului război al limbii și naționalității dintre Români și Unguri.

Fără de giganticul plan de desfrângere a neamului românesc prin maghiarizarea totală a școlii și a bisericii lui, elaborat în dieta dela 1842 de creerii înființării și nemeșimii maghiare și maghiarizate a Ardealului, înspăimântată de proporțiile neobicinuite ale mișcării naționale a Românilor, conducătorii acestora și mai cu seamă organul lor, „Gazeta Transilvaniei”, numită încă pe atunci „Gazeta de Transilvania”, luă o atitudine opoziționistă din cele mai energice.

Între cele dintâi gânduri cari începură să preocupe pe atunci pe vrednicii organizatori ai rezistenței naționale a Românilor fu și ideea însoțirii lor, cu scopul eliberării lor de sub jugul stăpânirii ungurești, într'o societate secretă, după exemplul asociațiilor patriotice-naționale, cu caracter revoluționar, ale fraților de dincolo de Carpați, precum fusese și celebra „Eterie a amicilor Muzei”, care și pusese de scop eliberarea Creștinilor din Balcani de sub jugul Turciei, din care a rezultat și revoluția lui Tudor Vladimirescu, și precum fusese și celelalte societăți secrete românești: aceea a „cărvarilor”

moldoveni, imitație a Carboneriei italiene, cea din 1822 a boierilor patrioți români refugiați la Brașov și cea din 1827 a lui Dinicu Golescu și Ion Eliade Rădulescu, cu un program de reforme într'adevăr revoluționar, societăți cari n'au putut însă activa, din cauza asupririi străine, decât ca asociații „literare”. Imprejurările vitrege politice interne și externe ale Transilvaniei au zădărnicit însă atunci înfăptuirea planului lor.

Câțiva din călătorii trecuți în Țară, precum au fost Florian Aaron, profesorul de istorie al lui Nicolae Bălcescu la Colegiul Național și August Treboniu Laurian, profesor tot acolo și întemeietor, împreună cu Bălcescu, al „Magazinului istoric pentru Dacia”, au luat parte însemnată la înființarea „Asociației literare a României” din 1845, cea dintâi asociație românească cuprinzând între membrii ei călătorii din toate provinciile românești, dar în Ardeal nu s'a putut realiza vechiul proiect al societății naționale, fie și sub forma înființării a unei societăți „literare” sau „culturale”, decât după revoluțiunea și războiul civil de la 1848-49.

După ce se convinseseră de imposibilitatea înființării, sub aspra dictatură militară austriacă care a urmat după încheierea războiului civil dela 1848-49, a unei asociații bărbătești, fie și numai „literare și culturale”, câțiva fruntași ai neamului, adunându-se, în toamna anului 1849, în casa lui Iacob Mureșianu la Brașov, luară hotărârea de a încerca cel puțin înființarea unei societăți culturale *feminine*, cu program educativ și filantropic național. Așa se puse baza „Reuniunii Femelor Române pentru creșterea fetițelor orfane, rămase după războiul de la 1848-49”, a cărei înfăptuire nu mai putea fi refuzată de guvernul austriac și care a și început a funcționa la începutul anului 1850.

În această intrare, ta care luară parte, între alții, și Gh. Barițiu, Florian Aaron, Ion Măiorescu și vrednicul protopop al Brașovului Ioan Popazu, s'a discutat și întemeierea „Reuniunii naționale” care să formeze „centrul de unire” și solidaritate, al Românilor, organismul care să îmbrățișeze pe toți filii acestei nații, fără deosebire de clasă sau confesiune, instituțiunea care să fie cea mai puternică pavază a limbii și culturii lor.

Trecură doi ani și mai bine de când Reuniunea Femelor Române își începuse „activitatea sa binecuvântată de Dumnezeu”, după cum o caracteriza însuși Gh. Barițiu în revista „Transilvania”, Anul II, Nr. 2, din 1870, și planul „Reuniunii naționale” care se bucura și de sprijinul puternic al marului învățat al Blajului Timotei Cipariu — și el unul din stâlpii „Gazetei” — nu întreprinse încă posibilitatea realizării lui. În primăvara anului 1852, însă, cu prilejul „despăgubirii” acordate de guvernul austriac lui Avram Iancu, Ioan Axente-Severu și Simeon Balint, pentru jertfele aduse pentru „tron și patrie” în luptele contra insurgenților maghiari, Florian Aaron, hotărât să pună prima piatră de temelie a asociației de mult dorite, îndemnă și convinge pe acești eroi naționali ca să jertfească spre acest scop o parte din modestele sume primite. După ce petrecuse mai mult timp la Brașov ca colaborator al Gazetei, Florian Aaron se mutase la Sibiu unde episcopul Andrei Șaguna îl însărcinase, în același an, cu redactarea noii sale „gazete politice, industriale, comerciale și literare”, *Telegraful Român*. Despre aceasta scrie însuși Florian Aaron lui Ion Măiorescu la 2 Mai 1851 între altele: „Eu mă folosii de ocaziunea aceasta ca să-l îndemn să dea ceva pentru un scop național; am socotit că centrul de unire al Românilor nu poate fi altul (în împrejurările de atunci ale domniei absolutiste și sugrumătoare de libertate națională — A.A.M.) decât o societate literară română. Ei pătrunseră necesitatea și importanța ei

și contribuă Balint cu 1000 florini, Axente 1000 fl., Iancu numai 500 fl. m. (onedă) c. (convențională). Eu făcui actul de fundațiune pe care-l și subscriseseră.”

În vederea înființării noii societăți și a compunerii „statutelor” ei Aaron se puse în legătură nu numai cu redactorii dela Brașov, ci și cu Timotei Cipariu. În scrisoarea sa dela 9(21) Mai 1852 către Iacob Mureșianu el îi și comunică acestuia că „dela Blaj ne-au venit opiniunile lui Timotei pentru statutele societății literare” (Colecția autorului).

Acesta este actul de naștere al „Asociațiunii Transilvane” care însă nu s'a putut întemeia nici atunci, pentru că guvernul austriac aduse o lege care interzicea pur și simplu înființarea oricărei întruniri și înființarea oricărei asociații între membrii populației imperiului.

Era absolutistică a imperiului austriac a durat până la anul 1860, când, sub influența și presiunea politică a împăratului Napoleon III și a înfrângerilor dela Magenta și Solferino, Austria fu nevoită să-și schimbe sistemul de guvernământ. După absolutismul de 11 ani, politica imperiului intră în era liberalismului constituțional care a fost și pentru poporul românesc epoca celui mai mare avânt politic și național al său din a doua jumătate a veacului trecut.

Chestia înființării asociației naționale fu adusă din nou pe tapet. 176 de fruntași ai națiunii prezentară guvernului austriac prin vâjnicul avocat și luptător național Dr. Ioan Rațiu — și el un colaborator al Gazetei și viitor fin al redactorului ei — o petițiune în acest sens. Acțiunea fu sprijinită cu energie și în „Telegraful Român” de magistratul Ioan Pușcariu și profesorul blăjean Ion V. Rusu — primul fost elev al lui Iacob și Andrei Mureșianu în gimnaziul latinesc din Brașov și amândoi colaboratori ai Gazetei — și îmbrățișată și susținută cu mult zel și cu multă dragoste părintească de marele și influentul ierarh Șaguna, căruia îi reuși a obține dela guvern aprobarea înființării ei.

Tot Șaguna dădu și forma definitivă statutelor asociației, după proiectele lucrate de Florian Aaron, în înțelegere cu redactorii dela Brașov, și de Timotei Cipariu. După aprobarea lor de către guvernul austriac, societatea s'a și constituit la Sibiu, în adunarea convocată pe ziua de 23 Octombrie st. v. 1861, alegându-se președinte al ei, pe timp de trei ani, episcopul Șaguna, iar vicepreședinte „cu unanimitate” canonicul Timotei Cipariu.

Acestea au fost fazele urzirii „Asociațiunii transilvane”, nu însă cu programul *integral național* fixat la început, ci limitată numai la un program „literar și cultural”, singurul admis de stăpânirea politică de atunci. La aducerea ei în ființă presa națională și-a avut, precum vedem, rolul ei covârșitor.

În „Insemnările” sale „memoriale”, în cea mai mare parte inedite, Iacob Mureșianu, proprietarul și conducătorul în timp de 30 de ani al Gazetei Transilvaniei, precizează acest rol al foaiei sale în modul următor:

„Gazeta Transilvaniei” și „Foaia pentru Minte, Inimă și Literatură” sunt marle care spiritul de reunire a puterilor, pentru înlesnirea înălțării în cultură a poporului român, a fost nutrit, și la timpul său resuscitat, de nenumărate ori în sânul publicului român, ba premergerea cu exemplu încă n'a lipsit din parte-ne, înființând „Reuniunea femeilor române spre ajutorul creșterii fetițelor române orfane etc.” din Brașov care îndată după revoluțiunea din anul 1848, către finele anului 1849, își și luă începutul. Cu scoaterea la viață a acestei reuniuni se urmărea totodată și scopul de a îndemna și a atrage și partea bărbătească a națiunii române, oriunde s'ar afla cu locuința, la asemenea asociațiuni de tot soiul și acestea se făcu cu tot felul de împintenări și provocări între marginele națiunii, dincoace și dincolo de Carpați... Această *concordie asociativă* a fost de repețite ori propusă și recomandată ca cea mai necesară, ba unica și singura condițiune de a se putea înălța și Românul prin consfătuiri comune între sine la o activitate cât de puternică și prin ea la cultură, gloriă și mărire”.

Pentru a evidenția și mai bine importanța Gazetei Transilvaniei în evoluția cultura și economică a poporului românesc, vom aduce aici încă două dovezi din cele mai interesante. Este prea puțin cunoscut faptul că primul proiect al viitoarei „Societăți academice române”, care să cuprindă pe reprezentanții tuturor ținuturilor românești, a avut încă în anul 1851 în „Foia” Gazetei de la Brașov. Este „Înștiințarea literară” publicată de studentul dela München, Dimitrie A. Sturdza, în „Foia pentru Minte, Inimă și Literatură” — suplimentul literar al Gazetei — nr. 1 din 1851, în care el expune programul asociației, indicând și pe membrii ei și propunând ca președinte al „Comisiunii literare” pe învățătorul filolog, istoric și ziarist Timotei Cipariu. Acest program a servit ca bază și la înființarea „Societății Academice Române”, înființare la care nu s'a putut ajunge decât în anul 1866, președinte al ei fiind ales tot cel propus la 1851 în Gazeta Transilvaniei, adică — Timotei Cipariu (cf. și A. Banciu, *Primele cărămizi la întemeierea Academiei Române*, în „Țara Bârsei”, Nr. 3 din 1936).

Iar între realizările economice, la care și-a avut „Gazeta Transilvaniei” partea ei de merit nu amintim, decât primul și cel mai important institut economic și bancar al Românilor din Transilvania și Ungaria, „Albina” din Sibiu, înființată în anul 1870, institut care a avut în timpul stăpânirii ungurești un rol foarte mare în emanciparea economică a poporului românesc. Aceasta o recunoaște și principalul lui vizitor valorosul dascăl și ziarist Visarion Roman, în scrisoarea adresată lui Iacob Mureșianu la 20 Septembrie 1872, în care citim între altele: „Domnia-ta ești unul din cei cari stăruiesc mai mult pentru înființarea de reu'nuni la Români. Cetera articolelor D-tale din Gazetă au fost unul din cele mai tari îndemnuri și incurajări și pentru mine la realizarea acestui lucru”.

Am scos aceste date din volbura trecutului și ascunzișul arhivelor pentru ca să arăt nu numai misiunea frumoasă pe care o are „Asociațiunea Transilvană” („Astra”) de a deveni ceea ce i-a fost menit să devină dela urzirea ei, un centru de colaborare frățească în toate domeniile de manifestare ale vieții poporului românesc — menire pe care mai ales Despărțământul Brașov este pe cale a o realiza grație mediului favorabil național, economic și industrial în care acționează — dar și puternica legătură morală și sufletească care o leagă de cel mai vechiu și mai meritos organ de publicitate românesc, care poate să exclame, în sfârșit, cu satisfacție că a ajuns sub acoperișul care este așa zicând — și al lui.

ASOCIAȚIA COMUNELOR SĂCELENE
Cernatu-Brașov.

No. 98/941.

Publicațiune de licitație

Asociația Comunelor Săcelene cu sediul în comuna Cernatu, jud. Brașov, va ține în ziua de 3 Maiu 1941 orele 10 a. m. licitație publică cu oferte închise și sigilate, în localul primăriei comunale Cernatu, pentru următoarele materiale:

Circa 200.000 litri benzină,

Circa 7000 kgr. uleiuri,

Circa 800 kgr. vaselină și valvolină, necesare la autobuzele Asociației Comunelor Săcelene în cursul anului 1941/42.

Licitația se va ține în conformitate cu dispozițiunile art. 88—110 din L. C. P. și celelalte norme în vigoare.

Garanția provizorie 5% din valoarea ofertei, în numerar sau efecte.

Condițiunile detaliate privind calitatea, modul de livrare etc. se pot vedea din caetul de sarcini, la sediul Asociației în comuna Cernatu.

În caz de nereușită se va ține o a doua licitație în ziua de 14 Maiu 1941 la aceeași oră și același loc.

Cernatu, la 10 Aprilie 1941.

Asociația comunelor Săcelene,
Maior Vasilescu.

Pelerinajul la Sâmbăta de Sus

Avem fel de fel de școli: primare și secundare, de arte și meserii, militare și civile, Academii și Universități, Conservatoare de muzică, pictură și artă dramatică, școli de piloți, de șoferi și de agricultură, gimnazii și licee — numai de școli ale sufletului n'am auzit încă. Avem fel de fel de stagii obligatorii: stagiul militar la țară, stagiul tinerilor medici la țară, stagiul de spital al surzorilor de caritate, stagiul în fabrică al tinerilor ingineri, dar de un stagiul pentru suflet n'am citit nicăieri. Vorbim zilnic de băi de tot felul; băi de soare, băi de curățenie, băi de apă rece, băi de mare și de lac, băi cu sare de Basna și băi de nenumărate ape terapeutice, numai de o baie a sufletului n'am dat prin nici o carte de știință sau de popularizare.

Un pelerinaj la Sâmbăta de Sus — în Vinerea-luminată, — când biserica noastră serbează minunea lui Isus dela Izvorul Tămăduirii, este și o școală a sufletului, și un stagiul nespus de binefăcător pentru suflet și o baie a sufletului.

În locul unde Marele voevod creștin, Constantin Brâncoveanu, a înființat ctitoria lui, acum 200 de ani, pe Valea-Sâmbetei, cu minunata perspectivă spre Sud a Ferestrei Mari și Mici, cu vârful Bândeii la stânga și al Pira midei la dreapta, într'un decor elvețian, cu zăpadă la munte, dar cu nenumărate flori în jurul Mănăstirii, prin ostenita trudă a Bisericii noastre s'a știut să se scoală din ruine o nouă viață Sute și mii de pelerini vin, în această zi, în fiecare an, să asculte cuvântul dătător de nădejde, să bea din apa sfințită de slujba arhierescă, să soarbă noi puteri de luptă, să găsească o alinare a suferințelor trupesti și sufletești. În anul acesta pelerinajul a avut o semnificație deosebită: a fost o rugăciune impresionantă pentru salvarea Neamului, pentru reîntregirea țării, pentru ca bunul Dumnezeu să rezerve și pentru noi, dincolo de suferințele prin care trecem acum, o viață mai bună și mai curată, în vechile noastre hotare etnice.

Dr. M. Suciu-Sibianu.

Informațiuni

Aprovizionarea cu lemne de foc a orașului

Primăria Municipiului Brașov a dat următoarea ordonanță:

Toți depozitarii de lemne de foc din Municipiul Brașov sunt obligați a-și aduce de pe acum lemnele de foc, de care au nevoie clienții lor, intru-cât singurul răstimp în care își pot face transporturile de lemne, care nu pot fi aduse altfel decât cu calea ferată, este până la 30 lunie.

Dela această dată toate vagoanele de cale ferată vor fi destinate transporturilor de alte mărfuri.

Totodată rugăm insistent ca toate persoanele cu dare de mână să se aprovizioneze cu lemnele ce le sunt necesare pentru iarna 1941—1942, pentru ca numai populația săracă să se aprovizioneze în detaliu dela depozite.

Cel ce nu se vor conforma prezentei ordonanțe vor fi pasibili de Decretul Lege Nr. 3674 din Nov. 1940 cu modificările ulterioare (Decretul Lege pentru suprimarea sabotajului).

Ancheta dela Administrația Financiară de încasări și plăți.

La Administrația Financiară de încasări și plăți se procedează la o severă anchetă, făcută de d-l inspector general financiar Victor Țăranu, trimis de Ministerul de Finanțe.

Ancheta este pusă în legătură cu o serie de abuzuri care s'ar fi săvârșit de administratorul financiar Savu Chirițescu, la care se mai adaugă și felul în care trata funcționarii și publicul brașovean.

Împotriva administratorului financiar s'au depus plângeri și la Parchetul Tribunalului local.

COMUNICAT

Corpul Contabililor, secțiunea Brașov

„Se aduce la cunoștința tuturor membrilor secțiunii noastre, că în vederea sa din 14 Aprilie 1941, Consiliul de Administrație a hotărât majorarea cotizațiilor și taxelor de înscriere, cu începere dela 15 Mai 1941, după cum urmează:

Contabilii experți cotizație lei 250 și taxa de înscriere 150 lei.

Contabilii autorizați cotizația 150 lei și taxa de înscriere 120 lei.

Contabilii stagiați cotizația lei 100 și taxa de înscriere 100 lei.

Președinte, Prof. Dr. Sabin Cioranu

Secretar, Ștefan Nicola

*

Adunarea generală anuală a restauratorilor din orașul și județul Brașov.

În sala restaurantului „Mielul Alb” a avut loc adunarea generală anuală a restauratorilor din orașul și județul Brașov.

Adunarea a fost prezidată de d. Moise Popa, președintele Asoc. restauratorilor.

După cetirea dării de seamă de către d. Mihail Nacu, secretarul Asociației, adunarea a votat o moțiune și a întocmit un memoriu care va fi trimis Ministerului de Finanțe, pentru cunoașterea unei realități care apasă greu pe umerii comercianților în general și asupra comercianților alimentari în special.

Oficiul Local de Turism

Oficiul Local de Turism Brașov, face cunoscut că pentru dormitul în cabana de sub administrarea sa, de pe Platra Mare, a fixat următorul

Tarif:

70 lei de persoană în camerele cu 1-3 paturi,

50 lei de persoană în camerele cu 5-6 paturi și

20 lei de persoană în dormitorul comun.

Funcționarii publici beneficiază de o reducere de 20%, atât din taxele de dormit cât și din costul consumației (mâncare și băutură).

Judecătoria Zărnești

Nr. C. 2789/1936.

Publicațiune de licitație

Subsemnatul, delegat portărel al Judecătoriei de Ocol Zărnești, prin aceasta publică, că în cauza deciziei Nr. C. 2789/1936 a Judecătoriei de Ocol Zărnești, se fixează termen de licitație pe ziua de 3 Maiu 1941, ora 4 p. m., la fața locului în comuna Tohanul-Vechiu la locuința debitorului, în favorul reclamantei Revelca Nichifor nasc. Adamuță, repr. prin avocatul Dr. Zevedeu Aldeștu din Zărnești, pentru încasarea creanței de 12.000 lei cap. și acc., unde se vor vinde prin licitație publică judiciară una tapă sură de 8 ani, un cal șarg platenog de 8 ani, una căruță cu osii de fier pentru care și 1000 kgr. fân, în valoare de lei 8.500

În caz de nevoie și sub prețul de estimare.

Zărnești, la 16 Aprilie 1941.

Portărel delegat: (indescifrabil)

Regia Publică Comercială a Intreprinderilor Municipiului Brașov.

Nr. 994 | 1941.
Serv. apă și canal.

Publicațiune

Se aduce la cunoștință că din cauza timpului secetos, izvoarele care alimentează orașul cu apă potabilă furnizează un debit de apă prea mic pentru satisfacerea cerințelor zilnice.

Pentru a preveni golierea totală a rezervoarelor, suntem nevoiți a întrerupe alimentarea cu apă a orașului, zilnic, între orele 16—17,30 și 22—5 începând cu ziua de 26 Aprilie 1941.

Brașov, la 25 Aprilie 1941.

Regia Publică Comercială a Intreprinderilor Municipiului Brașov.

Cooperativa ASTRA-BARSA

angajază urgent:

Un contabil cu practică

Doi vânzători sau vânzătoare

Patru ucenici

Un băiat de birou.

Ofertele cu arătarea studiilor și practicii se vor prezenta personal în biroul din Strada Regele Carol I Nr. 54 între orele 18—20.

Mica publicitate

Se caută pentru imediat angajare vânzători în bransa fierăriei, să cunoască limbile germană și ungară, la magazinul de fierărie BARBU & CĂCIULĂ S. A. Brașov, Piața Libertății 29. 2—3

La Sanatoriul Dr. VASILE DOGARIU, din Str. Averescu Nr. 19, se caută pentru angajare imediată o bucătăreasă și o spălătoreasă. 1-2

Cinema „Astra”

Dela 1 Mai va rula filmul IRENE von MEYENDORFF

GEORG ALEXANDER

în

DEMONUL IN UMBRA

după romanul lui

STEPHAN V. KAMARE

cu: ROLF WANKA —

OTTO TESSLER

ATENȚIUNE!

vine evenimentul stagiunii

TRAGEDIA IMPERIALA

(RASPUTIN)

cu: HARRY BAUR

MARCELLA CHANTAL

PIERRE-RICHARD WILLM

Citiți

Gazeta Transilvaniei

TIPOGRAFIA

„ASTRA”

Execută orice tipăritură sau lucrare de legătorie

Telefon 1102

Aveți încredere într'o întreprindere curată românească.

Atelierele: Str. Ing. Eug. Ioniță No. 1. (În curtea cinematografului „ASTRA”)

ULTIMA ORA

CRONICA RAZBOIULUI

Armatele germane au ajuns victorioase la Atena și Corint. Locașurile zeilor, teatrele antice, ruinele de pe Acropole, vârful Elikabetului, Marathonul... și atâtea alte nume de localități elene, sunt astăzi în stăpânire germană. Pentru cei care cunosc frumusețea peisajelor grecești, pentru cei care au trăit clipe de groază la gândul că războiul va distruge tot ce păstrează Atena și jurul ei, de secole, sfârșitul războiului în Balcani au fost un oftat de ușurare. Va scrâșni sub lespede de piatră Achile, vestitul erou grec, vor plânge în bărbi toți filozofii greci; vor suspina după Arcadia Peloponezului, locaș al nevinovății și al fericirii, mii de suflete... soarele va lumina cu aceeași tărie colonadele teatrului Herodot, iar din peștera Fecioarei, dela poalele Acropolei, va răsună aceeași binecuvântare asupra poporului, cu nimic vinovat, decât de a fi crezut în puterea de rezistență a Angliei în țara lor.

Sfârșitul campaniei din Balcani a făcut să se întindă, în Mediterana, un singur front, dela marea Egee până la coastele neutre ale Spaniei. În Europa bubuirile tunurilor, îndreptate asupra obiectivelor terestre, au încetat. Și dacă pe străzi sau drumuri de munte n'ar fi văzute mărșăluind, spre diferite puncte, armată și tunuri grele, în mîntea cetățeanului n'ar rămâne decât ura unui vis urit...

...Și, totuși, cât de departe este ziua în care florile câmpului nu vor mai fi strivite de cisma războinicilor, când fiarele pădurii vor sta liniștite în vizuinele lor și când cei întorși acasă vor toarce în tihnă firul vremii...

Pe diferite alte fronturi de luptă se fac pregătiri. Văzduhul, mările și oceanele poartă forțele ucigătoare ale unei lumi, dornice să le stăpânească... Și astfel victoria este în cumpănă.

Se cumpănesc probabilitățile și se

înfrigează nădejdi în toate părțile pământului.

Ziarele și agențiile de presă nu ostenesc în a arăta fazele războiului care, așa cum s'au desfășurat, au împletit, până acum, cununii de lauri, trupelor germane și italiene. Pretutindeni se vorbește și se scrie pagini de istorie care se adaugă, una după alta, la cele de până acum.

După comunicatele agenției Rador, care transmite și buletinele altor agenții ale țărilor angajate în luptă, războiul, în ultimele zile, s'a desfășurat astfel:

In Balcani

După ocuparea diferitelor insule din nordul mării Egee, a fost ocupată insula Eubeea, cu o suprafață de 4260 Km. p., care este considerată ca o prelungire a continentului în marea Egee. Insula are o importanță strategică deosebită, căci ea este nod de comunicație pe mare între portul Volo din Sudul Larisei și Grecia orientală și centrală.

Odată ocupată insula Eubeea, forțele germane au trecut prin canalul Atalanti și au debarcat la Vathy, iar de aici au pornit spre Theba, localitate situată pe linia Livodia-Marathon, la nord de munții Citheron, ale căror coline se pierd, departe, lângă zidurile Atenei. Insulele din marea Egee sunt destul de numeroase. Grupate în arhipelaguri, ele constituiau puncte strategice, atât pentru Grecia, cât și pentru Turcia, formând linii de apărare pentru Dardanele și Mediterana orientală. Dacă forțele din insulele situate în această mare ar fi fost puternic organizate, printr'un sprijin eficace al marinei de război, care să colaboreze cu forțele aeriene, ele ar fi putut constitui un baraj puternic de apărare a li-

niei de comunicație spre Creta și largul mării Mediterane.

Se va vedea mai târziu dacă această scăpare din vedere nu va avea o influență covârșitoare pentru apărarea liniei de comunicație spre Creta-Alexandria și în caz afirmativ, situația militară a Angliei în Mediterana orientală, va fi din ce în ce mai gravă, teatrele operațiunilor germane, din această parte, apropiindu-se de cele din Africa de Nord.

De altfel, situația grea a forțelor engleze este recunoscută și la Londra. Reprezentanții autorizați ai conducerii războiului au declarat, că chiar în cazul când Englezii vor fi alungați din Egipt, Anglia tot va câștiga războiul, dacă ajutorul american va sosi la timp. Este o nouă speranță care hrănește poporul britanic.

Peste ocean, însă, este o luptă dărză pentru neintervenția Americii în războiul european. Neintervenționismului i se opune voința d-lui Roosevelt, care a declarat, că patrularea în mări și oceane a fost extinsă, pentru că de anul trecut a devenit posibilă o agresiune împotriva continentului și, în special, împotriva Groenlandei, Bermudeilor și Terra-Novei. De altfel, între Bermude și Groenlanda se găsește Canada și — în baza doctrinei Monroe — Statele Unite sunt obligate să apere Canada de orice agresiune. Vasele de patrulare vor naviga pe cele șapte mări, oricât de departe va fi necesar, pentru apărarea continentului american. La aceasta, dacă adăugăm impresia făcută de d. Roosevelt la o conferință de presă, anume aceea transmisă de d. Phelps Adams, unul din corespondenții lui „New-York Times“, reese că Statele Unite se apropie din ce în ce mai mult de un conflict deschis cu puterile Axei.

In Africa

În Africa de Nord, aviația germană a atacat portul Tobruc.

În regiunea Tobruc—Sollum, cu toate atacurile și contra-atacurile date în ultimele zile, situația este neschimbată. Efectivul trupelor germane din Libia, de sub comanda generalului Rommel, ar fi de 70—80.000 de oameni, efectiv care se apropie de al armatei engleze, de sub comanda generalului Wavell.

În ultima zi, trupele germane și italiene au respins o manevră de încercuire a armatei britanice, sprijinită de puternice unități de care blindate și de artilerie grea, asupra fortului Capuzzo, situat la Vest de Sollum. Ca un răspuns la această manevră, avioanele germane au bombardat pozițiile artileriei britanice dela Est de frontiera Egiptului, precum și asupra unei mari tabere de luptă.

Ceeace reține însă atenția pe plan politic este conferința dela Viena, unde se discută împărțirea teritorială a Jugoslaviei.

Din felul cum se va rezolva această problemă se va putea constata respectul și interesele de ordin etnic, politic și economic ce se va da în noua ordine, care va domni în Europa de mâine.

Noi așteptăm cu o legitimă încredere hotărîrea ce se va lua de cei doi conducători ai politicii externe, a Germaniei și Italiei, în speranța că celor peste 600.000 de Români li se vor respecta nu numai dorințele, dar și drepturile.

M. M.

Știri interne

S'a prelungit termenul pentru preschimbarea biletelor de bancă

Preschimbarea ban notelor de: 5000, 1000, și de 500 lei s'a prelungit până la 20 Mai inclusiv.

La 1 Mai toate autoritățile publice vor fi închise

București (Rador). Președinția Consiliului de Miniștri aduce la cunoștință, că în ziua de 1 Mai, sărbătoarea muncii, toate autoritățile publice vor fi închise.

Știri externe

România, vechiu pământ latin

Roma. (Rador). „Popolo d'Italia“ de azi publică un lung articol intitulat: „România, vechiu pământ latin în Sud-Estul Europei“. Articolul este însoțit de fotografiile M. S. Regelui și conducătorului statului, precum și de o fotografie reprezentând panoul pavilionului din Milano, care arată vechile frontiere ale Daciei române.

Egiptul vrea să rămână în afara conflictului.

Ankara. (Rador). Coresp. agenției Ștefani transmite:

În cursul unor manifestațiuni naționaliste ce s'au desfășurat la Cairo, Nehas pasa, președintele partidului naționalist Wafd, care este unul din bărbații cei mai iubiți, a atacat violent politica și strategia britanică. În incheiere a declarat, că Egiptul nu trebuie să devină un instrument în mâinile statului major britanic și că partidul Wafd va lupta din toate puterile pentru a menține Egiptul în afara conflictului.

RAZBOIUL

Retragerea Englezilor din Grecia continuă

Amsterdam (Rador) Coresp. agenției D. N. B. transmite:

Postul de radio Londra anunță că retragerea trupelor imperiale din Grecia continuă.

Bombardament puternic asupra orașului Douvres

Amsterdam (Rador) Coresp. agenției D. N. B. comunică:

După cum anunță agenția Reuter, bombardamentul, peste Canalul Mănecii, a orașului Douvres, ar fi cel mai violent din câte au avut loc din toamna trecută și el ar fi durat trei ore și jumătate încontinuu.

Asupra Atenei nu s'a aruncat nici o bombă

Berlin. (Rador). Se află din izvor sigur, că în tot timpul duratei campaniei balcanice, asupra Atenei nu s'a aruncat nici o bombă și nici nu s'a tras vre-un foc de mitralieră. Atacurile aeriene germane aveau de obiectiv numai portul Pireu, care se află la o depărtare de mai mulți kilometri de capitala Greciei. Acest port avea în mod net un caracter militar, din cauza numeroaselor vase de război, precum și vase de transport, ce se afluau ancorate acolo.

Este deci lipsită de orice temeii știrea răspândită de postul de radio englez, care pretinde că avioane germane de bombardament ar fi tras focuri de mitralieră asupra populației orașului Atena.

Gibraltarul la măsură

Berlin. (Rador). Dată fiind superioritatea aviației germano-italiene în bazinul mediteranean, autoritățile britanice au ordonat stingerea tuturor luminilor în fortăreața Gibraltar, cu începere dela 29 Aprilie, anunță agenția D. N. D.

Dl. Churchill și războiul

Amsterdam (Rador). Coresp. agenției D. N. B. transmite:

Postul de radio Londra anunță că d. Churchill a declarat Marți în Camera Comunelor, că este sigur că țara nu mai dorește să aștepte știri privitoare la situația militară deoarece asemenea știri sporesc pericolele ce amenință trupele în momentul de față când se desfășoară operații primejdioase și critice. D. Churchill a făcut această declarație în cursul unei debateri privitoare la situația privitoare la organizarea mecanismului guvernamental.

El a anunțat că această dezbateră va avea loc în cursul săptămânii viitoare, când d. Eden, ministrul afacerilor străine va contribui, probabil, în largă măsură la aceste dezbateri, care se vor termina cu următoarea rezoluție: „Camera Comunelor aprobă politica guvernului, fără a ține seamă de riscul ce-l implică trimiterea unui ajutor în Grecia și declară că are încredere că operațiile noastre din orientul mijlociu și alte teatre de război vor fi conduse de guvern cu cea mai mare energie“. Înainte de aceste dezbateri d. Churchill a respins o moțiune urmărind creșterea unui cabinet de război restrâns, compus din miniștri fără portofoliu și cuprinzând oameni de Stat, ca de pildă menținerea primului ministru al Australiei.

Câți români trăiesc peste hotare

Revista „Timocul“ publică o statistică a Românilor care trăiesc peste hotare, repartizându-i astfel: Albania, 120.000; Bulgaria, 289.000; Rusia, 3.062.509; Serbia, 637.123; Ungaria, 1.404.898; Istria (Italia) 3000; America, 500.000;

În total numărul Românilor de peste hotare este de 6.166.530 de suflete, care stau cu ochii ațintiți spre zarea aprinsă a celor mai bune nădejdi a dreptății care trebuie să vină.

Românii din Valea Timocului

Timișoara (Rador). — În localitate au sosit (Luni) d-nii dr. Cudoavici, preot Fisca și preot Seveico, reprezentanți ai Românilor din Valea Timocului, care au luat contact cu autoritățile locale și cu reprezentanții presei, relatând situația Românilor de acolo. Delegația urmează să plece la București, unde va prezenta un memoriu atât d-lui general Ion Antonescu, conducătorul Statului și președinte al consiliului de miniștri, cât și d-lui general Hansen, conducătorul trupelor germane din România.

Se afirmă chiar, că dacă va fi cazul delegația va merge mai departe, la Berlin, spre a se prezenta d-lui Adolf Hitler.

Redactor responsabil
ION COLAN